

Nr 229.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension; given Stockholms slott den 17 mars 1922.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Häri genom förordnas, att 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:

för manlig — — — — trettiofem tjänstår;

för kvinnlig — — — — trettio tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) — — — — ;

b) — — — — ;

c) för tjänsteman, som varit anställd vid beskickning eller konsulat i Ostasien eller Brasilien minst fem år, för lotsförman och lots samt för manlig befattningshavare, tillhörande sjukvårdspersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka: vid sextio levnads- och trettio tjänstår;

d) — — — — ;

e) för fyringenjör och verkmästare vid lotsstyrelsen, å lotsverkets ångfartyg anställd befälhavare och maskinist, å fyrskepp anställd fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträde samt distriktsfyrmästare, manlig befattningshavare, tillhörande ekonomipersonalen vid statens anstalter för sinnessjuka, manlig tjänst innehavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna i avdelning B av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, ävensom gränstullmästare, gymnastiklärare och musiklärare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna, de vid blindundervisningsanstalterna anställda lärare ävensom beridare vid hingstdepå: vid sextiotvå levnads- och trettio tjänstår;

f) — — — —;

g) — — — —;

h) — — — —;

i) för läkare vid hospital eller asyl för sinnessjuka, rektorer och ämneslärare vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarierna samt annan övningslärare vid sådan läroanstalt än de under e) särskilt angivna, rektorer vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, förskolan för blindas i Växjö samt hantverkskolan i Kristinehamn för blindas ävensom för lärare vid skeppsgosse-skola: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

k) för den manliga bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna och statens tvångsarbetsanstalter, uppsyningsman, maskinist, förste förman och förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, för distriktschef och distriktskapten vid lots- och fyrstaten, överlots, å fast fyr eller gasstation anställd fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträde, landsfogde och landsfiskal, manlig tjänstinnehavare vid tullverkets lokalförvaltning, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna i avdelning B av det under e) omnämnda avlöningsreglemente, med undantag av tullkontorist, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala och assistent hos honom samt skogsvaktare vid nämnda universitet, andra ämnes- och övningslärare vid statens läroverk än de under e), g), h) och i) särskilt angivna ävensom statsgeologer, lantbruksingenjörer och distriktslantmätare, förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten samt föreståndare och skogsrättare vid statens skogsskolor, distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten ävensom observatorer, statsgeodeter, statskartografer, manliga ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk samt förste aktuarie, aktuarie, kartograf, manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

l) — — — —;

m) — — — —;

6 §.

Skyldighet att från tjänsten avgå inträder:

a) — — — —;

b) — — — —;

c) — — — —;

d) — — — —.

Befinnes tjänstinnehavare vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänst-åligganden, och har sådan tjänstinnehavare tillika antingen, där enligt

5 § rätt till hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år, eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år eller fråga är om läkare vid hospital eller asyl för sinnessjuka eller förste provinsialläkare, som tillika är provinsialläkare, uppnått en levnadsålder av minst sextio år, eller, där fråga är om uppsyningsman, maskinist, förste förman eller förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala, assistent hos honom eller skogsvaktare vid nämnda universitet, tjänstinnehavare inom den förvaltande eller bevakande personalen vid skogsstaten, föreståndare eller skogsrättare vid statens skogsskolor eller de tjänstemän vid tullverket, lots- och fyrstaten, rikets allmänna kartverk och sjökarteverket, för vilka bestämmelserna i 5 § k) gälla, uppnått en levnadsålder av minst sextiotre år, eller ock, där fråga är om yrkesinspektris, kvinnlig assistent inom yrkesinspektionen, lotsförman eller lots, uppnått en levnadsålder av minst femtioåtta år, äge Konungen, uppå därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att från tjänsten avgå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1923.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 mars 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, ecklesiastik-,
jordbruks- och handelsdepartementen anmäler härefter chefen för finans-
departementet, statsrådet Thorsson, uppkomna frågor om ändringar i
lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till
pension samt anför därvid följande.

I en den 14 mars 1922 till riksdagen avlåten proposition har
Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för justitiedepartementet fram-
lagt förslag rörande reglering av löneförhållandena vid statens upp-
fostringsanstalt å Bona m. m., att tillämpas från och med år 1923.

*Befattnings-
havare vid
statens upp-
fostrings-
anstalt å
Bona.*

Enligt berörda förslag skulle i personalstaten för anstalten uppföras
två nya ordinarie befattningar, vilkas innehavare skulle benämnas upp-
syningsmän, varjämte åtta förmansbefattningar, vilkas innehavare för
närvarande hava uppdrag såsom gruppledare, skulle ombildas till ordi-
narie tjänster såsom förste förmän.

Nämnda nya befattningshavare böra med avseende å tiden för rätt
att komma i åtnjutande av pension jämsställas med de lägre tjänste-
männen vid fångvårdsanstalterna samt de nuvarande förmännen vid upp-
fostringsanstalten å Bona, varjämte de beträffande skyldighet att avgå
från tjänsten böra intaga samma ställning som nyssnämnda befattnings-
havare vid Bonaanstalten. I överensstämmelse härmed bör ändring ske
i 5 § k) och 6 §, sista stycket, i civila pensionslagen.

Ytterligare har Kungl. Maj:t i en den 17 februari 1922 till riks-
dagen avlåten proposition (nr 89) föreslagit riksdagen, bland annat, att
godkänna viss ordinarie stat för tullverket att gälla från och med den

*Befattnings-
havare vid
tullverket.*

1 januari 1923. Till skillnad från äldre stater äro de å denna stat upptagna befattningar icke indelade i grupper efter befattningshavarnas förutbildning (»tjänstemän» och »betjante», respektive »tjänstemän av högre grad» och »tjänstemän av lägre grad»). Då emellertid i 5 § av civila pensionslagen i dess nuvarande lydelse vid angivande av pensionsålder och erforderligt antal tjänstår för olika tjänstemän vid tullverket användes en dylik indelning, påkallas därför viss omredigering av paragrafen i berörda avseende. Denna omredigering synes enklast kunna företagas sålunda, att i stället för uttrycken »betjante vid tullverkets kust- och gränsbevakning» samt »betjante vid tullverkets lokalförvaltning» i paragrafens punkter e) och k) införas närmast likvärdiga beteckningar, anslutande sig till uppdelningen i lönegrader enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, vilket reglemente enligt förslag i förenämnda proposition skulle komma att tillämpas jämväl å tullverkets personal.

Under förutsättning att det i propositionen framlagda förslag till tulltjänstemännens placering i lönegrader blir i hithörande delar bifallet, skulle den grupp av befattningshavare, som enligt lagens nuvarande terminologi hänföres till »betjante», hädanefter omfatta manliga tjänstinnehavare, tillhörande 1—8 lönegraderna i avdelning B av förenämnda avlöningsreglemente, ävensom den i 9 lönegraden placerade gränstullmästaren. Emellertid skulle med tullverkets förestående omorganisation vid lokalförvaltningen nyinrättas ett antal i 6 lönegraden upptagna tullkontoristbefattningar, avsedda att besättas med personal från den tidigare »betjäntgraden». Enär det arbete, vilket skulle åligga dylik befattningsinnehavare, till sin allmänna natur är fullt likartat med det, som komme att påvila vissa till »betjante» ej hänförliga befattningshavare vid lokaltullförvaltningen med en pensionstid av sextiosju levnadsår och trettiofem tjänstår, synes det mig — i likhet med vad generaltullstyrelsen tillstyrkt i en den 25 oktober 1920 dagtecknad skrivelse till dåvarande chefen för finansdepartementet — rättvist att bestämma även tullkontorists pensionstid på sistberörda sätt.

Med tillämpning av vad sålunda anförts skulle alltså de i 5 § e) och k) av pensionslagen angivna tider för rätt att komma i åtnjutande av hel pension utgöra:

för manlig tjänstinnehavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna, ävensom för gränstullmästare: sextiotvå levnads- och trettio tjänstår; samt

för manlig tjänstinnehavare vid tullverkets lokalförvaltning, till-

hörande någon av 1—8 lönegraderna, med undantag av tullkontorist: sextiofem levnadsår- och trettiotvå tjänstår.

Härjämte erfordras viss mindre ändring i 6 §, sista stycket.

Kungl. Maj:t har den 14 mars 1922, på chefens för ecklesiastikdepartementet föredragning, avlåtit proposition till riksdagen angående vissa bestämmelser rörande pension för t. f. rektor vid blindundervisningsanstalt. Såsom framgår av det vid nämnda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sagda dag, har bemälda departementschef förordat viss ändring i 5 § i) av pensionslagen i fråga om upptagande därstädes av rektorer vid allmänna läroverk, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarier samt vissa blindundervisningsanstalter.

*Rektorer vid
statens blind-
undervis-
ningsanstalter
m. m.*

Under hänvisning till vad chefen för ecklesiastikdepartementet till berörda statsrådsprotokoll anfört, föreslår jag, att nämnda författningsrum ändras i enlighet med vad han förordat.

Enligt beslut vid 1921 års riksdag hava befattningarna såsom geodet och kartograf vid rikets allmänna kartverk ändrats till statsgeodet och statskartograf. Denna ändring torde böra iakttagas i 5 § k) i civila pensionslagen.

*Vissa befatt-
ningshavare
vid rikets all-
männa kart-
verk.*

I en den 10 mars 1922 avlåten proposition har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, framlagt förslag till reglering av löneförhållandena för befattningshavare vid lots- och fyrstaten m. m. Till grund för detta förslag ligger, såsom framgår av berörda statsrådsprotokoll, ett av lotsstyrelsen och särskilda lönesakkunniga avgivet betänkande, vilket jämväl innehåller förslag till provisoriskt ordnande från och med år 1923 av pensionsförhållandena vid lots- och fyrinrättningens lokalstater. Bestämmelserna rörande pensionsregleringen hava i betänkandet sammanförts i ett »förslag till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension». Chefen för handelsdepartementet har vid föredragning av omförmälda löne regleringsfråga meddelat sin avsikt att framdeles återkomma till förslaget rörande pensionsregleringen i samband med att vissa i betänkandet jämväl tillstyrkta ändringar i 5 § av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension av chefen för finansdepartementet för Kungl. Maj:t komme att anmälas.

*Befattnings-
havare vid
lots- och fyr-
staten.*

Jag tillåter mig nu anmäla förslag till de ifrågasatta ändringarna i 5 § av civila pensionslagen.

I samband med behandlingen av spørgsmålet om ordnande av pensionsförhållandena för ifrågavarande personal yttra lotsstyrelsen och omförmälda lönesakkunniga i sitt betänkande, bland annat, att för ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten skulle fortfarande tillsvdare gälla den civila pensionslagens föreskrifter i fråga om, bland annat, pensionsålder och minsta antalet tjänstår för erhållande av hel pension, vilka bestämmelser innefattas i 5 § av nämnda lag.

Därest emellertid det av lotsstyrelsen och de sakkunniga framlagda förslaget om förändrad benämning å en del tjänster samt om utbyte av vissa nu befintliga tjänster mot andra nya sådana skulle vinna bifall, torde det, framhålla lotsstyrelsen och de lönesakkunniga, vara behöfligt att vidtaga vissa ändringar i punkterna c), e) och k) av nyssnämnda paragraf.

I detta sammanhang anföres i betänkandet följande:

»Beträffande lotsförman har hittills i hans egenskap av mästerlots eller lots i fråga om pensionsålder och tjänstår tillämpats föreskrifterna under nyssberörda punkt c). Då någon ändring i tjänstgöringshänseende icke avsetts genom lotsförmansbefattningarnas ombildning till ordinarie tjänster, torde lotsförman böra upptagas under ifrågavarande punkt. Däremot skulle mästerlots utgå.

Den befattningshavare, som i förslaget till avlöningsreglemente upptagits under benämningen distriktsfyrmästare, motsvarar den i lagen under punkten e) av 5 § omförmälda reservfyrmästaren, och bör distriktsfyrmästaren såsom tidsvis tjänstgörande å fyrskepp fortfarande likställas med övrig fyrskeppspersonal. Den i lagen under samma punkt e) likaledes omnämnda befattningen såsom reservfyrvaktare, för närvarande benämnd förrådsfyrmästare, skulle enligt förslaget indragas och ersättas av expeditionsbiträdestjänst, till följd varav befattningen reservfyrvaktare skulle kunna uteslutas ur punkten.

Under punkten k) av 5 § i lagen äro upptagna befattningshavare å fast fyr. Med dessa böra likställas de föreslagna nya tjänsterna å gasstation.

I fråga om övriga ändringar i 5 § av pensionslagen torde icke erfordras någon särskild motivering.»

Under åberopande av vad bland annat sålunda anförts hava lotsstyrelsen och de sakkunniga framlagt förslag till ändrad lydelse av 5 § i civila pensionslagen.

Statskontoret, som den 7 mars 1922 avgivit utlåtande över betänkandet, i vad detsamma rör pensionsförhållanden, har därvid funnit det i betänkandet framlagda förslaget i nu ifrågavarande avseende icke giva anledning till erinran.

För egen del har jag ingen erinran att framställa mot de av lotsstyrelsen och omförmälda lönesakkunniga föreslagna ändringarna i 5 §

av civila pensionslagen. Emellertid synes jämväl i 6 §, sista stycket, med uteslutande av mästerlots, böra upptagas lotsförman, varjämte »lotsverket» torde böra utbytas mot »lots- och fyrstaten».

Samtliga nu ifrågasatta ändringar i den civila pensionslagen torde böra träda i kraft den 1 januari 1923.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i enlighet med vad han sålunda anført upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst-innehavares rätt till pension*, hemställer departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen berörda förslag till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. E. Brimberg.